

Klimatske promjene: Udišemo pet puta prljaviji zrak od dopuštenog

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 17 Rujan 2023 09:17

Objavljeno: Nedjelja, 17 Rujan 2023 09:17

#PORAST RESPIRATORNIH BOLESTI I ALERGIJA#

Klimatske promjene i onečišćenje zraka u izravnoj su vezi s porastom respiratornim bolesti pa već sada 30 posto oboljelih od kronične opstruktivne bolesti pluća (KOPB) čine nepušači a porast globalne temperature produžuje peludnu sezonu i utječe na porast alergija, upozoravaju stručnjaci.

Sve je više astme kod odraslih, a posebno su osjetljiva djeca. Između 10 i 35 posto mladih odraslih Europljana alergično je na pelud neke trave, a u Hrvatskoj godišnje od astme obolijeva oko 12.000 ljudi, istaknula je u razgovoru za Hinu pulmologinja iz Klinike za plućne bolesti Jordanovac **Jelena Ostojić**. Izdvaja pritom klimatske promjene kao najvažniji ugrožavajući čimbenik za zdravlje cjelokupne svjetske populacije u 21. stoljeću.

Onečišćenje zraka, naglašava, neraskidivo je vezano uz klimatske promjene te uzrokuje u cijelome svijetu više bolesti nego što to zajedno uzrokuju onečišćenje vode, tla i štetni utjecaji na radnom mjestu.

"Pritom nisu ugroženi samo najsiromašniji, nego i stanovnici visokorazvijenih zemalja, o čemu svjedoče ljetošnje nezapamćene vrućine, požari, poplave i grmljavinska nevremena koja su zahvatila i naše krajeve", upozorila je.

Udišemo pet puta prljaviji zrak od dopuštenog

Osim što su klimatske promjene nastale naglo, jer se na našem prostoru pamte sasvim drugačije zime i ljeta, ali i proljeća i jeseni, zabrinjavajuće je kako i dalje brzo napreduju.

Dr. Ostojić ističe da temperaturni porast u svim dijelovima Europe nadmašuje svjetski prosjek, a vjerojatno će biti najizraženiji u zemljama Mediterana.

Iako se većina anketiranih građana nekoliko velikih europskih gradova nedavno izjasnila u korist hrabrijih mjera za očuvanje okoliša, primjerice uvođenja zabrane prometa osobnim vozilima jednom tjedno (22. rujna ove godine obilježava se World Car Free Day), mjere za očuvanje i poboljšanje kvalitete zraka prespore su i nedostatne, naglašavaju stručnjaci.

Europsko respiratorno društvo upozorava stoga na dramatičnu razliku trenutno važećeg europskog standarda kvalitete zraka i onoga koje postavlja Svjetska zdravstvena organizacija (SZO). U EU je dopuštena koncentracija lebdećih čestica 25 mikrograma po kubičnom metru (SZO dopušta samo pet mikrograma), a dopuštena koncentracija dušikovog dioksida je četiri puta veća od one koju propisuje SZO. Drugim riječima, udišemo zrak koji je četiri do pet puta prljaviji od dopuštenog.

Najosjetljiviji bolesnici s kroničnim bolestima dišnog sustava

Često se misli da će zagađenje i klimatske promjene nastupiti negdje u dalekoj budućnosti, no stručnjaci upozoravaju da one već danas utječu na svakoga.

Najosjetljiviji su pritom bolesnici s kroničnim bolestima dišnog sustava. Učestalost kronične

opstruktivne plućne bolesti (KOPB-a) kontinuirano raste i danas je ta bolest koja se donedavno smatrala isključivo pušačkom, u trećini slučajeva utvrđena kod nepušača izloženih zagađenom zraku. KOPB je već odavno treći najčešći uzrok smrti u svijetu, a obolijeva svaki deseti stanovnik.

Promet motornim vozilima odgovoran je za 70 posto onečišćenja i 40 posto emisije stakleničkih plinova u Europi, pa tako i u Hrvatskoj.

Zagađeni zrak danas rođene bebe udišu od prvih šetnji u kolicima, koja su u razini najveće koncentracije teških metala, kancerogena i ostalih sastavnica ispušnih automobilskih plinova, a isto vrijedi i za kućne ljubimce u gradovima. Rekreativno trčanje uz prometne gužve odavno nije preporučljivo.

Pelud u zraku uzrokuje jaču alergijsku reakciju

U zadnjih dvadesetak godina mijenja se peludni kalendar s ranijim početkom i duljim trajanjem cvatnje. Smanjenjem bioraznolikosti, usporedno s nestajanjem poljoprivrednih površina, povećavaju se neiskorištene površine s korovima, a pojavljuju se i novi izvori alergena otporni na nove klimatske uvjete.

Pelud u zagađenom zraku uzrokuje jaču alergijsku reakciju, ambrozija uz autoceste je jači alergen od one na poljima daleko od prometnica. Nevremena s poplavama kakva smo iskusili ljetos ostavljaju za sobom mjesecima povećanu izloženost plijesnima, čestim i snažnim alergenima, a vlaga se nerijetko zadržava u vlažnim jesenskim i zimskim mjesecima.

Jaki vjetrovi u prvim dvadesetak minuta preplavljaju zrak visokim koncentracijama raspršenih alergena, najčešće peludi i plijesni i zabilježen je veliki porast pregleda u hitnim službama djece i odraslih. Štoviše, bolesnici koji su dotad imali samo alergijski rinitis (upalu nosa), mogu iskusiti prvi, ponekad i težak, napad astme, upozorava Ostojić.

Porast globalne temperature mijenja peludni kalendar

O promjenama peludnog kalendara slična su stajališta i meteorološke struke. Voditeljica Odjel za klimatsko modeliranje, praćenje klimatskih promjena i biometeorologiju DHMZ-a Lidija Srnec upozorava da će s porastom globalne temperature zraka peludna sezona pojedine vrste započeti ranije i trajati dulje.

Ranija istraživanja u kojima je Srnec sudjelovala pokazala su da je broj peludnih zrnaca ovisan o dnevnim temperaturama zraka, kada su one više, broj peludnih zrnaca je veći. U usporedbi godišnjih koncentracija ambrozije u razdoblju 2002.-2005., pokazalo se da je u najsušnjoj i najtoplijoj godini, 2003., zabilježen i najveći broj peludnih zrnaca. Te je godine sezona polinacije peludi ambrozije započela najranije, i to već 28. lipnja, a trajala do 20. listopada.

Projekcije za populaciju osjetljivu na pelud ambrozije u Hrvatskoj pokazuju da će sredinom 21. stoljeća 25- 30 posto stanovništva kontinentalne Hrvatske patiti od osjetljivosti na ambroziju, dok je u razdoblju 1986.-2005. taj udio iznosio 20-25 posto. Također se očekuje da će povećane koncentracije biti prisutne već od srpnja pa sve do listopada.

Klimatske promjene: Udišemo pet puta prljaviji zrak od dopuštenog

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 17 Rujan 2023 09:17

Objavljeno: Nedjelja, 17 Rujan 2023 09:17

Opterećenje za zdravstveni sustav

Ovi rezultati ukazuju kako će zdravstveni sustav zbog povećanja koncentracija ambrozije u zraku, ali i većeg postotka osjetljive populacije, biti dodatno opterećen. Jedno od rješenja je održavanje travnjaka, i područja na kojima raste ambrozija. Time se smanjuje rizik izlaganja ljudi ovom vrlo jakom alergenu.

Drugi način je prilagodba životnih navika u vidu planiranja godišnjeg odmora, npr. u razdoblju kad ambrozija ima maksimalne koncentracije, odlaskom na lokacije gdje ovaj korov nije prisutan.

Ostojić pak smatra da dugoročno rješenje problema nije u iskorjenjivanju biljnih vrsta, već u zaustavljanju zagađenja i klimatskih promjena.

Rješenje za klimatske promjene, kaže, nisu klimatizacijski uređaji. Poziva da se energično i pod cijenu manje udobnosti bira zdrave načine transporta, organiziraju pješačke zone, prehrana iz lokalnih i održivih izvora, da se čuva stabla i parkove te izbjegava kupovanje plastike.
(Hina/Piše: Vedrana Larva)

